

vereniging **Tilburg**
Minamiashigara

Van de voorzitter

Voor u ligt weer een naar de mening van het bestuur zeer lezenswaardige Nieuwsbrief waarin we terugblikken en vooruit kijken.

In het voorjaar werd Chosei Sawa burgemeester van Minamiashigara. Uiteraard hebben wij als Bestuur hier aandacht aan besteed. De heer Sawa heeft in Tilburg gewoond gedurende de periode dat hij hier bij Fuji werkzaam was. Hij beschouwt Tilburg als zijn tweede stad en is inmiddels al een paar keer in Tilburg geweest. De Stedenband Tilburg - Minamiashigara heeft hij hoog op zijn prioriteitenlijstje staan. Het was voor hem dan ook logisch dat hij met zijn echtgenote (in officiële Japanse kledij; ik heb onze burgemeester onlangs kunnen vertellen wat voor werk dat met zich meebrengt!) en dochter bij de installatie van onze nieuwe burgemeester Ruud Vreeman aanwezig was. Het Bestuur heeft het echtpaar op de dag van de installatie getraakteerd op een originele Hollandse koffietafel om aan hun wens, kennis te maken met typisch Hollandse gerechten, tegemoet te komen. Over en weer hebben wij goede afspraken gemaakt en ook was er een onderhoud met Wethouder Hans Janssen.

U kunt dankzij deze nieuwsbrief nog even terugblikken op de zeer bijzondere fototentoonstelling van Yukio Nanba in de Bibliotheek, waaraan de Vereniging een belangrijke bijdrage heeft gegeven en die door veel Tilburgers met enthousiasme werd bezocht. Verder een terugblik op de Verenigingsavond met de belangwekkende lezing van mevrouw van der Eb over Japanse tuinkunst.

In deze Nieuwsbrief kunt u lezen dat Japan midden in Tilburg al meer dan honderd jaar een belangrijke plaats inneemt. Ook dat de Vereniging graag haar medewerking geeft aan een initiatief om Tilburgers de Japanse Taal en haar gebruiken via lessen meer eigen te maken. Zo is er ook nog een interessante aanbieding om Origami te leren; de lessen beginnen in januari. Tenslotte bestaat ook weer de mogelijkheid om deel te nemen aan Japanse kooklessen.

Zeer interessant wordt naar het oordeel van het Bestuur de geplande Verenigingsavond op maandag 29 november a.s. U heeft daar inmiddels een apart schrijven over ontvangen. Een aanrader om daar met andere geïnteresseerden en mogelijk aspirant leden in grote getale gebruik van te maken. Ik reken gaarne op uw komst!

lees verder op pag. 2

Nieuwsbrief nr. 12 november 2004

- Van de voorzitter
- Ontvangst Judodelegatie
- Origami
- Bezoek ledenvergadering 14 juni
- Op Basho's smalle weg naar het noorden
- Impressies van de fototentoonstelling van Yukio Nanba
- Acer - Esdoorn
- Ledenavond 29 november:
Titia, de eerste westerse vrouw in Japan
- De Japanse taal, moeilijk?
- We gaan weer Japans koken!
- Buiten Tilburg, binnen Japan
- Tot ziens, afscheid van ambassadeur Koike
- Vergrijzing en ouderenzorg
- recensies
- Gegevens Bestuur

Als bestuur zien wij ons, met u als leden, 'uitvoerder' van de indertijd door burgemeester Brokx van Tilburg en burgemeester Ando van Minamiashigara ingestelde Stedenband. Daarom wil ik in dit voorwoord benadrukken, dat wij met de Gemeente in gesprek zijn en blijven over de vraag welk belang de Gemeente Tilburg aan deze stedenband hecht, nu en in de toekomst, want om enthousiast ons werk te kunnen blijven doen hebben wij de morele én daadwerkelijke steun van de Gemeente hard nodig.

Tenslotte: tijdens een telefonisch contact met mevrouw Haruyo Onoda, vice-voorzitter van de Minamiashigara Sister City Association, antwoordde zij op de vraag hoe het in Minamiashigara toegaat na alle onrustbarende berichten naar aanleiding van orkanen en aardbevingen, dat Minamiashigara daar gelukkig geen al te grote hinder van heeft ondervonden.

Tot ziens op de komende verenigingavond op 29 november!

Udo R. Tjebbes
voorzitter

Ontvangst Judodelegatie uit Minamiashigara

augustus 2004

Welkom in Nederland

Op 24 augustus vertrok in de namiddag een luxe bus, onder leiding van ondergetekende, met daarin Jack Le Granse, zijn vrouw en de familie Jansen-Takamura naar Schiphol.

Vol verwachting, en met de nodige buigingen en de uitwisseling van visitekaartjes, werd de judodelegatie uit Minamiashigara op de luchthaven ontvangen. Keurig op tijd en zwaar vermoeid werden de gasten naar Tilburg gebracht, genietend van de kilometers lange files en het alsmear slechter wordende oer-Hollandse weer. Welkom in Nederland.

Bij aankomst in Tilburg op de Boomstraat stonden alle gastgezinnen en enkele bestuursleden van de VTM het gezelschap op te wachten. Na een welkomstwoord van Johan van der Schee, werd onder het genot van een broodje en een drankje op informele en vooral amicale wijze onderling kennis gemaakt. Na wat Email verkeer tussen onze Japanse vrienden en de gastgezinnen, voorafgaande aan dit bezoek, bleek het toch weer spannend om dan in 'levende lijve' kennis te maken met deze mensen die de gehele week voor je klaar staan en de vader en moederrol op zich nemen. Een bijzondere pluim verdient de familie Takamura, die de gehele week als tolkeninstituut heeft gewerkt. Het was zonder hun medewerking nauwelijks mogelijk geweest om met de gasten te communiceren omdat zij

absoluut geen woord engels spraken. Dat blijft toch wel een probleem bij de uitwisselingen, ondanks het feit dat het bestuur van de VTM er altijd op aandringt bij de Japanse vrienden om toch vooral enkele engels sprekende delegatieleden mee te nemen.

Nieuwe vriendschappen

De gastgezinnen hebben zich uitermate ingespannen om het voor de logees zo comfortabel mogelijk te maken. Elke dag waren de judoka's keurig op tijd aanwezig en werden zij voorzien van lunchpakketten en een dosis warmte. Zes dagen in een gastgezin is voor betrokkenen best lang en legt volledig beslag op het gezinsleven. Daarvoor kregen de gastgezinnen echter wel een interessante culturele beleving terug. Het werken met gastgezinnen blijft dan ook een buitengewone en waardevolle wijze om kennis te maken met elkaar's cultuur en gebruiken. Daarnaast ontstaan op deze wijze over en weer nieuwe vriendschappen.

Judoprogramma

Het judoprogramma bestond uit diverse trainingen, die zowel gegeven werden door de Nederlandse coaches, als die uit Japan. Daar zit best verschil in en dat hebben de deelnemers gemerkt. Aan deze trainingen werd ook deelgenomen door leden van Judo Club Tilburg, een zustervereniging van Sportschool Le Granse. Als

klap op de vuurpijl werd op zaterdag een judo-toernooi georganiseerd door Sportinstituut Ooms. Een perfect georganiseerd toernooi, waarbij Peter Ooms zich op bijzonder gastvrije wijze heeft ingespannen. Op zondag bood het Sportinstituut Ooms ook nog een fitnessochtend aan voor de delegatieleden en de gastgezinnen. Bijzonder aan deze Judo-ontvangst was, dat er dit keer door meerdere jeugdorganisaties uit Tilburg werd deelgenomen, waarmee de gewenste 'verbreding' onder de Tilburgse bevolking daadwerkelijk werd bereikt!

Naast de judoactiviteiten werd er ook een vrijetijdsprogramma aangeboden. Dit alles in nauw

overleg met de Minamiashigara Sister City Association. Als culturele activiteit stond het Nederlands Textielmuseum op het programma, maar ook een bezoek aan de Zaanse Schans. Daarnaast werden de Efteling en De Beekse Bergen bezocht. Jammer dat op al deze dagen het weer zo slecht was. Maar dat valt nu eenmaal niet te beïnvloeden.

De sportschool Le Granse, gesteund door de VTM, kan terugzien op een leuke, leerzame week. De inspanningen waren niet voor niets geweest.

Jack de Wilde, Bestuur VTM

Origami Japanse papiervouwkunst

Toen ik ruim 20 jaar geleden kennis maakte met Origami had ik niet gedacht, dat het me tot op de dag van vandaag zou bezig houden. Door deze papierhobby ben ik me ook meer gaan interesseren voor de geschiedenis van Japan en voor de Japanse mensen. Papier wordt in Japan voor veel doeleinden gebruikt. Denk daarbij aan de tussenwanden in traditioneel gebouwde huizen, voor paraplu's, verpakkingen enz.

Origami komt van oorsprong uit het Shintoïsme. Voor bepaalde tempeldiensten werden stroken papier kunstig gevouwen en opgehangen. Van lieverlee werden de versieringen steeds mooier en in kloosters en tempels ontstond een hele vouwcultuur. Rituele vouwsels werden op speciale dagen opgehangen of neergelegd. Zo ontstond een aantal traditionele modellen, die inmiddels over de hele wereld gevouwen worden. Daaronder zijn de sanbo (offerdoosje), de tzuru (kraanvogel), kusudama (feestballon), de kikker, de krekel, de lelie, de kimono enz.

In Nederland kennen we vanaf eind 1970 de origamivereniging O.S.N. (Origami Sociëteit Nederland). Deze promoot Origami, geeft vijf keer per jaar een ledenblad uit, organiseert bijeenkomsten, geeft cursussen, onderhoudt contacten met buitenlandse Origami verenigingen enz.

Eigenlijk is het geen wonder, dat Origami zijn weg vindt naar mensen over de hele wereld. Er kan zoveel met Origami! Het is niet alleen het vouwen van leuke modellen ... het is omgaan

met mooi materiaal. Prachtig materiaal, zeker als we met handgeschept, Japans bedrukt papier gaan werken!

Origami is samen bezig zijn, voor elkaar bezig zijn. Een wenskaart voor eenjarige, een zieke, een leuk cadeau maken of versieren. Of zoals in Japan gebruikelijk was een kraanvogel voor iemand vouwen. Het blijft mij in ieder geval fascineren hoe een plat papiertje kan veranderen in een prachtig ruimtelijk ding. En omdat het mij zo fascineert, geef ik cursussen. De O.S.N heeft hiervoor lesboeken ontwikkeld, zodat iedereen die een beginnerscursus gevolgd heeft het Origami al goed kan toepassen en gebruiken. Wil je zo'n cursus volgen, bestaande uit 8 lessen van 2 uur, meld je dan bij mij aan. De cursus-kosten zijn € 80,- ; dat is inclusief het materiaal om tijdens de lessen mee te vouwen. Bij voldoende deelname start ik in januari met een nieuwe cursus. Je kunt mij bereiken per telefoon of brief, maar het makkelijkste per e-mail: [blauhaentajworldonline ,nl](mailto:blauhaentajworldonline.nl)

ORIGAMI - JAPANESE VOUWKUNST

Informatie / cursussen / materialen

Jeanne Haen
Beethovenlaan 96
5011 LD Tilburg
013-4561535
e-mail: blauhaen@worldonline.nl

Bezoek ledenvergadering 14 juni 2004 bibliotheek Tilburg

Net terug van een rondreis door Zuid Afrika ligt er een verzoek van de vereniging Tilburg - Minamiashigara om een stukje over mijn eerste bezoek aan jullie ledenvergadering (nu ook de mijne dus) te schrijven. Nou, dat doe ik graag.

Fascinatie

Japan heeft een fascinatie die blijft bestaan, een verbondenheid in mijn ziel. Waarom lid worden van de vereniging terwijl ik in de 'gezegende' omstandigheid verkeer om me vaak te kunnen wentelen in de sfeer van dit land? Ik denk dat ik graag wil delen en wil luisteren naar anderen die dit gevoel ook hebben. Een soort samenzijn, een mooi en diep iets tijdelijk vormgeven, zowel in woorden als in daden.

De foto's van de tentoonstelling vond ik prachtig, ook herkenbaar doordat ik daar ben geweest en geen enkele tuin in het buitenland heeft wat Japan zelf heeft natuurlijk, waar dan ook! Het boek heb ik mezelf cadeau gegeven als extraatje naast mijn eigen foto's om te snoepen en te dromen van hoe mijn eigen tuin eruit zou zien als ik ooit de staatsloterij zou winnen!

Ginka kuji, de ultieme Japanse tuin

Tot voor kort had ik zelfs al een stukje grond ervoor gevonden, maar helaas het is onlangs verkocht, dus moet ik op zoek naar een nieuwe impuls voor mijn droom!

Durban

Ook in Zuid-Afrika, in Durban, is een Japanse tuin die ik natuurlijk heb bezocht, in alle rust genietend en tot mijn geluksgevoel waren er ook kraanvogels om het beeld compleet te maken!

Dia's, ik heb ze al zo vaak gezien. Het wordt tijd voor het echte werk, dus knip en snoei ik thuis een aantal struiken mooi rond, krijgt de

een glaasje sake, my dear?

Na deze voor mij eerste vergadering heb ik een aantal mensen gesproken tijdens het samenzijn na afloop.

Ik verheug me op de kookcursus, zodat de passie voor dit heerlijke eten mij weer in de Japanse sferen doet wanen.

Walvisvlees, mag dat?

Ondertussen vraag ik mezelf wel af of ik niet ontzettend veel spijt moet hebben omdat ik in Tokio walvisvlees heb gegeten (donker tegen het zwart, aan heerlijk visvlees) nu ik in Zuid-Afrika deze dieren van zeer dichtbij heb mogen gadeslaan. Ze komen daar namelijk in de warme golfstroom vanuit de zuidpool voor een periode van twee maanden, zodat hun jongen kunnen worden geboren. De prachtige geluiden van deze dieren, hun reusachtige lichamen plus vinnen waren indrukwekkend. Tja die Japanners, ongrijpbaar soms en dat fascineert.

De tegenstellingen, het supermoderne, technische tegenover het traditionele, de rituelen! Enfin ik heb er al zoveel over geschreven, maar dit wilde ik graag met jullie delen.

Tot ziens op de volgende bijeenkomst. Of zal ik voor iedereen eens een shakuhachi muziekmeditatie organiseren? Wie weet.

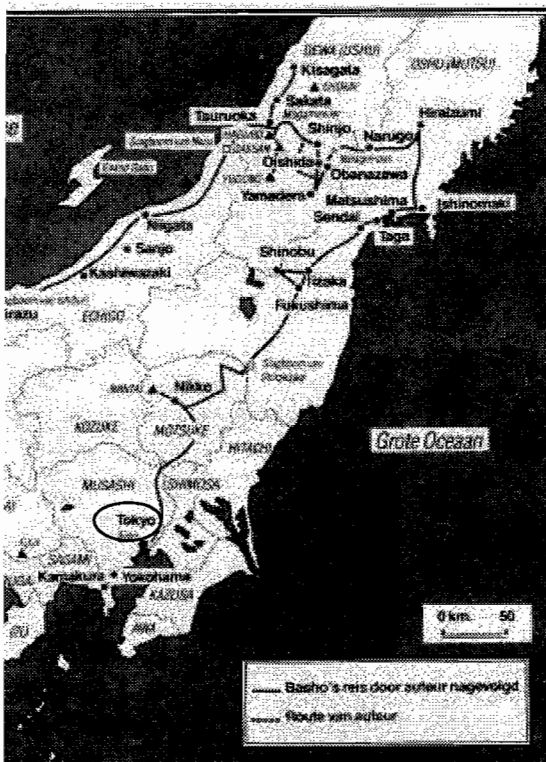
Dag.

Conny Bakx

Op Basho's smalle weg naar het hoge noorden

Dit is de titel van een boek dat is geschreven door Lesley Downer (1989), in het Nederlands vertaald door Tinke Davids en uitgegeven in 1990 bij De Arbeiderspers. Door het lezen van het boek van Lesley Downer ontstond bij mij de behoefte om eens een reisje naar dat gebied te ondernemen.

Lesley Downer was geïnteresseerd in de plaatsen waar Basho zich had laten inspireren door de natuur en de geschiedenis. Delen van de reis legde zij te voet af, maar soms kon ze een stukje met een oude vrachtwagen meeliften of een deel per spoor afleggen. Echter niet met de snelle shinkansen, maar met een lokale trein.

Basho zag het als de laatste reis van zijn leven. Hij vertrok in de lente vanuit Fukugawa aan de rand van Edo (oud Tokio), en hij had - verwachtend nooit meer terug te keren naar deze plek - zijn huis verkocht. Hij droeg o.a. een 'papieren jas' om er zich in de avond mee te beschermen, nam verder wat penselen en inkt, regenkleding en een yukata mee. Hij maakte de reis met zijn vriend Kawai Sora.

Als een in het Nederlands vertaalde haiku wordt weergegeven, zal dat ongetwijfeld niet in de 5-7-5 lettergreepvorm zijn, omdat zoiets bij verta-

lingen nu eenmaal niet mogelijk is. Maar de inhoud zal dezelfde zijn. Bij het vertrek, uitgezwaaid door zijn vrienden en leerlingen, dichtte hij:

*Lente gaat voorbij!
Vogels roepen,
Vissen hebben tranen in de ogen.*

Deze haiku werd gemaakt op 16 mei 1689. Logisch dus, dat er een boek over Basho verscheen in het jaar 1989, precies 300 jaar na het begin van deze reis.

Basho was toen 45 jaar en toch voelde hij zich al oud en zwak; was mager en kleepte zich als een priester (doch hij was priester noch leek) in zwarte gewaden en een platte muts. Hij gebruikte onderweg een bamboestaf en droeg een rieten hoed met brede rand.

De 'Smalle weg naar het Hoge Noorden' staat op het lesrooster van elke school in Japan en elke Japanner kent dus de volgende haiku (en is er dol op):

*Uru-ike ya
Kawazu tobi-koma
mizu no oto*

Letterlijk uit het Japans vertaald, wordt het in onze taal:

**Oude vijver
Kikker springt
Geluid van water**

Dus direct, compact en filosofisch.

De plaatsen die wij bezochten in het hoge noorden waren Aomori, Morioka (ijzerdistrict) en Hiraizumi. Deze laatste plaats werd ook door Basho bezocht. Hij beschouwde zijn reis als een pelgrimage naar deze streek, omdat die in voorgaande eeuwen het strijdtoneel was geweest van hevige gevechten tussen de Fujiwara-clan en die van Yoshitsune (gevechtsheld uit het zuiden).

Het noorden was rond de 12de eeuw het koninkrijk van de Fujiwara familie. Toen Yoshitsune met enkele mensen naar het noorden trok, werd hij daar vriendelijk ontvangen en werd hem daar zelfs een kasteel geschonken: het Kasteel op de Heuvel: het 'Takadachi'.

En Hiraizumi werd de "Gouden Stad" genoemd. De geschiedenis nu kennend, is het zo bijzonder om Basho's gevoelens in een haiku verwoord te zien. Hij is ook bij het Kasteel op de Heuvel geweest, in de hoop daar de volle maan in de herfst te zien. Hij kwam er op de 15de dag van de achtste maand (29 september). Het was een heldere avond en Lesley Downer wilde op exact dezelfde dag de maan aanschouwen als Basho.

De herbergier bij wie ze een kamer had gehuurd zei echter: "Een mooie vooravond van de herfstmaan garandeert geen goed weer de volgende dag." En hij kreeg gelijk.

Basho maakte de volgende haiku:

Meigetsu ya (Herfstmaan)
hoku koku bi yori (de onbestendigheid)
sadame naki (van het weer in het noorden!)

Toch kwam Basho, in tegenstelling tot zijn verwachting, terug in Edo maar wel pas na twee

jaar. Hij betrok een nieuw huisje in Fukugawa met een bananenboom ernaast.

Zijn grootste werk 'De Smalle weg naar het Hoge Noorden' heeft hij toen voltooid en uitgegeven. Op 50-jarige leeftijd vertrok hij opnieuw, maar nu naar zijn geboorteplaats Iga Ueno. Daar werd hij ziek en overleed hij.

Zijn laatste haiku was:

Tabi ni yande (ziek op reis),
Yume wa kareno o (trekken mijn dromen verder)
Kakemeguru (over verwelkte velden).

Anneke Studulski

NB.

Met dank aan de auteur.

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in het tijdschrift van de Nederlandse Ikebana Club.

Impressie van de fototentoonstelling van Yukio Nanba in juni dit jaar in de centrale bibliotheek Koningsplein.

Uniek

De getoonde foto's met voorstellingen van Japanse tuinen en parken zijn werkelijk uniek. Eerlijk gezegd kende ik fotograaf Yukio Nanba uit Okayama niet, maar in Japan is hij zeer bekend. Het boek waarin zijn prachtige foto's zijn afgedrukt was te koop. Niet veel later begreep ik waarom de boeken, steeds door Nanba zelf gesigneerd, zo snel uitverkocht waren. Doordat veel mensen de dagen van de tentoonstelling 'zomaar' even in en uit liepen, gaf dat een wat onrustige stemming. De panelen waarop de foto's hingen waren van onderen open. Daardoor zag je steeds benen onder de foto's staan en lopen. Ook de verlichting was niet optimaal. Maar doordat de getoonde foto's van een groot formaat waren en zo'n bijzondere uitstraling hadden, kon ik toch gemakkelijk over deze minpunten heen stappen.

Een feest van bijzondere tuinen en parken, gefotografeerd met de meest bijzondere lichtinvalen. Ik heb zelf verschillende van deze tuinen en parken in Japan bezocht, maar nooit onder de gefotografeerde (klimatologische) omstandigheden.

Vaak moet men voor deze tuinen toestemming vooraf aanvragen en ben je afhankelijk van de tijd waarop je naar binnen mag. Dikwijls is het dan erg druk, zeker wanneer bijvoorbeeld de prunus of de iris bloeit. Dan lijkt het wel of half Japan zich in deze tuinen ophoudt. De sfeer is doorgaans vrij informeel. Er wordt gepicknickt en zowel kinderen als volwassenen spelen onder een regen van roze en witte prunusblaadjes.

De fotograaf

Aangezien Yukio Nanba, de fotograaf, speciale toestemming had om te fotograferen, wanneer en waar dan ook, ziet men op zijn foto's geen mensen en lijkt het ochtendlicht op te gaan in de kleur van bijvoorbeeld een prunus. Dat geldt ook voor de foto's van het herfstseizoen. Soms lijkt het of de fotograaf op kunstmatige wijze kleurpigmenten aan zijn afdrucken toevoegt, maar er wordt nadrukkelijk op gewezen dat de fotograaf zijn foto's niet manipuleert. Ik kan bijna niet geloven, dat er zulke natuurlijke lichteffecten mogelijk zijn. Maar, toen de beroemde Nederlandse landschapschilders hun doeken in Italië verkochten, konden de mensen daar ook niet geloven dat er zulke 'luchten' bestonden!

Sensatiewaarde

Dat verhoogt de sensatiewaarde van het kijken naar de foto's enorm. Het gaat er de fotograaf niet om een goede indruk van de tuin te krijgen. Het zijn vooral plaatjes die imponeren, die verbazen en die vooral bij mij een onuitwisbare indruk hebben achtergelaten. De fotograaf wil ons op een andere manier naar een tuin of park laten kijken.

Nu, maanden na het bekijken van de foto's, toen me gevraagd werd iets te schrijven naar aanleiding van de tentoonstelling, kan ik zonder moeite de verbazingwekkende kleuren en sferen weer op mijn netvlies oproepen. Ook de gefotografeerde details van sommige tuinen zijn nog steeds van een 'stil makende schoonheid'.

Dwaaltuinen

In Japan zijn grote tuinen en parken, die door veel mensen in hun vrije tijd bezocht worden. Bezoekers kunnen door deze tuinen en parken dwalen. In Japan spreekt men daarom over 'dwaaltuinen'. Steeds ontvouwt zich een ander panorama. Een wandeling is vaak rond een grote vijver opgebouwd waarin zich soms paviljoens bevinden om de oever van verschillende zijden te kunnen bekijken. Ook kan men zo bijvoorbeeld de maan in het water zien glinsteren. Soms geeft de fotograaf ons een totaaloverzicht van deze tuin of dit park, dan weer richt hij zijn lens op een klein onderdeel van dit park.

Een steen in het water

Een steen in het water kan bij de Japanner een herinnering aan zijn voorouders oproepen. Immers, de ziel verhuist na het overlijden naar eilanden ergens in de oceaan en geen levend mens kan deze eilanden betreden. Door nu een steen met de vorm van bijvoorbeeld een plat eiland of juist een heel hoog bergachtig gebied in de vijver te plaatsen kan de toeschouwer zich een beeld van dergelijke geheime eilanden vormen.

Door de 'mistige' sfeer op foto's, ook bij sommige van die van Nanba, wordt dat nog eens extra benadrukt. Het is dan ook heel belangrijk om een tuin juist onder deze weersomstandigheden te bezoeken.

Mist, regen, het ochtendlicht of juist de zonsondergang, maken dat de tuin de juiste uitstraling krijgt afhankelijk van de gemoedstoestand van de toeschouwer. Voor een toerist als ik, die maar zes weken in Japan kon verblijven, is dat moeilijk omdat het moment van bezoek al lang vooraf bepaald is dus onafhankelijk is van de gemoedsstemming.

Ook buiten Japan zijn de 'stenen' of 'zandtuinen' heel bekend. Ook deze werden op de tentoonstelling getoond. Het is zeer ongebruikelijk dat men deze tuinen betreedt. Ten behoeve van de meditatie fixeert men van enige afstand de blik op een onderdeel van deze meestal kleine tuinen. Zo'n onderdeel kan bestaan uit een klein moseilandje, een bonsai boom of een mooie steen. Het blijft voor een westerling moeilijk om uiteindelijk de essentie van een Japanse tuin te begrijpen. Voorop blijft overigens natuurlijk staan dat men geniet van de tuin.

Ik bezocht in Japan eens een theeceremonie gegeven door een boeddhistische non. Achter het theepaviljoen lag een kleine zen tuin. Toen ik deze zag en daar misschien wat overdreven enthousiast op reageerde zei ze bestraffend, dat deze tuin alleen goed was voor de katten om daar hun behoefte in te doen. Met andere woorden, overdrijf niet de kracht van de getoonde tuin maar zoek de rust binnen in jezelf.

Als inleiding op de tentoonstelling van Nanba gaf mevrouw drs. van der Eb-Brongersma een lezing over Japanse tuinen. Het was werkelijk een voorrecht om hierbij aanwezig te zijn want zelden heb ik in een paar uur, aan de hand van mooie dia's, een zo heldere uiteenzetting gehoord over de geschiedenis van de Japanse tuin.

ochtendmist

Soms kunnen lezingen lang en saai zijn, maar aan de reactie in de zaal was goed te merken dat er geen moment van aandachtverflauwing optrad. Mevrouw van der Eb voerde ons mee naar de zeer oude Chinese tuincultuur die door monniken in Japan werd geïntroduceerd. Langzaam maar zeker ontstond in Japan een eigen tuinopvatting. In eerste instantie werden er nog veel kleuren in de tuin toegepast (planten, gebouwen en andere materialen). Eenvoud en het natuurlijke werden de uitgangspunten in de zich verder ontwikkelende Japanse tuin. Ook veranderden onderdelen in de tuin afhankelijk van religieuze en of filosofische invloeden. Men ging zo ver dat de tuin soms alleen nog maar bestond uit zand en keien. De Japanner had de gave om met zo'n minimalistische, abstracte tuin een hele wereld op te roepen.

Toen in Japan het theedrinken onderdeel werd van rituelen werden er speciale tuinen voor deze ceremonie aangelegd. Alles had zijn juiste, vaste plaats in deze tuin gekregen. Het stond vast, volgens strakke regels, waar de gastheer zich bevond, hoe je als genodigde de tuin benaderde, waar de handen gespoeld werden, hoe de stapstenen geplaatst dienden te worden, welke planten de juiste sfeer uit konden drukken enz.

Ik vond het wel heel jammer dat er niet meer leden aanwezig waren bij deze boeiende lezing. Het goed opgebouwde tijdsverhaal, een overzicht van de verschillende religieuze stromingen, de warme stem van mevrouw van der Eb en de mooie dia's maakten het beeld van de tentoonstelling compleet. Natuurlijk ben ik als tuinarchitect ontvankelijk en gevoelig voor haar verhaal. Toch weet ik zeker dat veel van onze leden ook onder de indruk zouden zijn gekomen en zich een avond hadden laten meeslepen in de mystiek van de Japanse tuinkunst.

Na de lezing nam Yukio Nanba het woord. Hij vertelde op een ontroerende en indrukwekkende wijze over zijn manier van werken, zijn foto's en zijn gevoelens. Indrukwekkend was ook, dat hij vertelde met maar één oog te kunnen zien en dat dit genoeg was: de lens van zijn toestel heeft immers ook maar één oog!

Na zijn uiteenzetting gingen alle aanwezigen naar de expositieruimte en lieten, met de woorden van Mevrouw van der Eb en die van Nanba nog in het hoofd, de indrukken van de prachtige foto's op zich inwerken.

Jan van Summeren

groenontwerper van de gemeente Tilburg en lid van de Vereniging Tilburg-Minamiashigara

Acer - Esdoorn

Indian Summer

Als je er over denkt een reis naar Japan te maken en je hebt het seizoen voor het uitkiezen, dan denk je misschien onmiddellijk aan april als de kersenbloesem bloeit. Echter, in de reisgidsen staat ook november als topmaand genoemd, ten eerste vanwege de weersomstandigheden: geen erge hitte, geen regentijd en geen typhoons. Maar er is nog een reden waarom een bezoek op het eind van november aan te bevelen is namelijk: Indian Summer! Overal op de bergellingen zie je dan de prachtig geel oranje en rood getinte Acer of esdoorn. Iedereen loopt uit om deze prachtige bomen in hun brokaten pracht te bewonderen, te fotograferen en er onder te picknicken.

Heel veel soorten

Hier in Nederland denken we bij Acer allereerst aan de kleine 'acer japonica', die met haar

Op zoek naar de Acer in Takao, NW van Tokyo

prachtige herfstkleuren zelfs kleine tuinen kan sieren en met haar grillige lijnen en ook met sneeuw bedekt een pláátje is. Er zijn echter ook Acers tot wel 30 meter hoog. Denk maar aan de 'maple leaves' die een belangrijke bijdrage leveren aan de kleuren van de Indian summer. In bomenboeken en op het Web kunt u alles lezen over de vele soorten (115) Acers.

Voorwaarde

Voorwaarde voor een optimale verkleuring van de bladeren is een droog einde van de zomer, waardoor de bladeren langzaam afsterven. Daarna moet er in de vroege herfst regen vallen om te voorkomen dat de bladeren te snel verdrogen en afvallen. De voedselproductie loopt terug doordat de dagen korter worden en de temperaturen omlaag gaan. De productie van het bladgroen neemt af en er wordt een kurkachtige stof aangemaakt die geleidelijk het bladsteeltje afsluit van de tak.

Gevolg: geen voedseltoevoer meer vanuit de wortels, terwijl de suiker die in het blad wordt gemaakt niet meer weg kan. Deze suiker is van belang bij de verdere verkleuring van het blad. De hoeveelheid daarvan wordt op een bepaald moment zo groot, dat door chemische verbindingen nieuwe kleurstoffen ontstaan, die het blad een felle scharlakenrode of een purperen kleur geven.

Overigens groeien in onze tuin ettelijke Acers. Ik schrijf dit niet om op te scheppen hoor. Integendeel, het is een teken van achterstallig onderhoud. Het kiemingspercentage van de vruchten, de gevleugelde nootjes, die we als kind op onze neus zetten, is namelijk 60 % en dit blijft tot 1,5 jaar behouden. Vandaar!

De Acer heeft mij geïnspireerd om de volgende ikebana schikkingen en haiku te maken.

Prachtige pioen Fladderende vuurvliegjes Maanverlichte nacht

Het materiaal bij schikking: gevleugelde nootjes van Acer, pioenroos, gekleurd metaaldraad. Geelglazen vaas.

Gevangen nectar - Veel hongerige vlinders, Alle naar dié bloem

Het materiaal bij schikking: trosje gevleugelde nootjes en blad aan Acertakje en klaproosjes. Gevlochten bamboe, "kikkermandje" uit Thailand op blank houten stam.

*Bronvermelding:
Het Bomenboek van Hugh Johnson en
"De maasroute" 13-11-2003*

Corrie van der Schee

Ledenavond op 29 november: Titia, de eerste westerse vrouw in Japan.

Onze ledenavond van 29 november staat voor het grootste deel in het teken van Titia Bergsma. Met een boeiende lezing brengt René Bersma haar voor ons tot leven. Hij heeft een interessant boek geschreven (zie de recensies op pag. 16) over de levensloop van zijn verre familielid. Door zijn intensieve speurtocht naar de levensloop van Titia kan hij ons veel vertellen, niet alleen over Japan aan het begin van de 19e eeuw maar ook over de geschiedenis van ons eigen land. Het boek beslaat de periode van ongeveer 1815 tot 1820, een relatief korte periode, maar als je het gelezen hebt dan begrijp je pas hoe het geweest moet zijn op dat eilandje Deshima in Nagasaki. De mensen die daar, voor kortere of langere tijd, heengingen moesten beschikken over een geweldig aanpassingsvermogen om de eenzaamheid en de bijbehorende ontberingen te doorstaan. Het boek beschrijft de levensloop van de twee hoofdpersonen die in dat verre Japan zoveel opschudding zouden veroorzaken en zoveel verdriet moesten ervaren: Jan Cock Blomhoff, werkzaam in de Duitse stad Emden maar voorbestemd om hoofd van de factorij op Deshima te worden en Titia Bergsma, een meisje uit Leeuwarden met wie hij later trouwde. Alleen al de manier waarop die twee elkaar leerden kennen en elkaar later weer zijn tegengekomen! De gebeurtenissen spelen zich af tijdens een boeiend stuk vaderlandse geschiedenis: het verdwijnen van Napoleon uit Europa, het herstel van de Nederlandse soevereiniteit en de betrekkingen met zowel Indië alsook met Deshima en Japan.

Speurtocht

René Bersma is na de 2e wereldoorlog met zijn ouders naar Canada geëmigreerd en hij heeft daar in diplomatieke dienst gewerkt. In het archief van zijn vader en later bij toeval in een historisch boek over Japan vond hij aanwijzingen over de wederwaardigheden van Titia en haar Jan en over wat zich tussen die twee moet hebben afgespeeld. Daarna is hij een ware speurtocht begonnen naar alles wat betrekking heeft op Deshima aan het begin van de 19e eeuw en wat er nog te vinden was over

Jan Cock Blomhoff en Titia. Het boek is fraai uitgevoerd met veel afbeeldingen van Japanse prenten en voorwerpen die Titia weergeven, vanaf haar aankomst op Deshima tot op de dag van vandaag, namelijk op souvenirs en andere gebruiksvoorwerpen! Het bestuur hoopt dat veel leden en belangstellenden deze interessante avond zullen bezoeken. Het boek over Titia zal er te koop zijn. Een prachtig cadeau voor de feestdagen!

Johan van der Schee

De Japanse taal... heus niet zo moeilijk !

Het Japans lijkt zoveel ingewikkelder dan het in werkelijkheid is. Natuurlijk is het niet zo dat deze taal snel geleerd kan worden, maar met een beetje volharding is het best mogelijk om een eenvoudige conversatie onder de knie te krijgen. Daarom gaat er nu een korte introductiecursus starten om een eerste kennismaking met de Japanse taal mogelijk te maken. Tijdens deze cursus wordt er uitleg gegeven over de geschreven taal en gaan we oefenen met huis-tuin-en-keuken conversatie. Uiteraard zal er daarbij ook het een en ander verteld worden over de cultuur van Japan, want zonder cultuurinzicht geen taalinzicht. Verwacht niet dat u na een paar uurtjes al hele verhalen kunt vertellen, maar het zal wel zo zijn dat u met onze Japanse gasten wat algemene beleefdheden kunt uitwisselen. Mogelijk krijgt de introductiecursus een vervolg als er voldoende mensen zijn die wat meer willen leren. Zulke lessen zullen dan meer tijd en inzet vragen van de deelnemers, omdat je natuurlijk alleen een vreemde taal écht kunt leren door veel oefenen.

Wie ben ik?

Mijn naam is Laura Saito - van de Zanden. Na mijn huwelijk met een Japanse man heb ik een aantal jaren in Japan gewoond. Het grootste deel van deze tijd in Minamiashigara. Het Japans heb ik in Japan geleerd via diverse taalstudies, en verder leer je een taal natuurlijk het beste in het dagelijks leven. Onze kinderen hebben Japans onderwijs gevolgd in Japan en nu we weer in Nederland wonen gaan zij op zaterdag naar de Japanse school. Ik heb zelf geen onderwijsachtergrond maar ik heb wel enige jaren ervaring opgedaan in het geven van Nederlandse taallessen aan Japanse vrouwen. Verder ben ik tijdens mijn verblijf in Minamiashigara actief geweest als tolk tijdens bezoeken van de diverse delegaties uit Tilburg. Zodoende heb ik veel inzicht gekregen in de verschillen en overeenkomsten van beide talen. Het lijkt me leuk om samen met de leden van onze vereniging wat te doen aan cultuuruitwisseling en, in dit geval dus, de Japanse taal. Hopelijk tot ziens, Laura Saito - van de Zanden

Oproep:

Het lijkt het bestuur een echte uitdaging en een activiteit die in onze doelstelling past om onze leden een cursus Japanse taal aan te bieden. Dat betekent niet dat we binnenkort met elkaar in het Japans kunnen communiceren maar wel, dat we door een aantal lessen, die zowel ingaan op de cultuur als op de taal een beter begrip krijgen van Japan en de taal van dat land. Het is daarbij wel de bedoeling dat we de taal onder de knie krijgen, zij het op beginnenniveau en daar zullen we dan ook wat huiswerk voor moeten maken. Wij roepen u op om deze uitdaging aan te gaan. De praktische informatie is als volgt:

De lessen starten op **donderdagavond 13 januari 2005, van 19.30 tot ca. 21.00 uur** en ze worden vervolgd op de zes donderdagavonden erna tot en met 17 februari.

De locatie is wijkcentrum "De Schans", aan de Schans no. 123 in Tilburg-noord.

Docente: Laura Saito. De kosten bedragen € 30,- voor de cursus van 6 avonden; dat kan dus geen beletsel zijn. Voor cursusmateriaal wordt gezorgd. Aanmelding bij de secretaris en plaatsing in volgorde van binnenkomst. Bij grote belangstelling, bijvoorbeeld meer dan 20 aanmeldingen, zal worden overwogen om een tweede cursus op woensdag in te lassen.

Johan van der Schee

We gaan weer Japans koken!

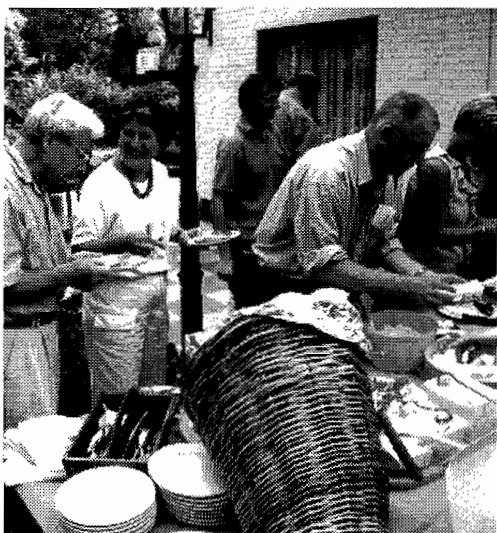
Het is alweer enige tijd geleden dat we de laatste kook cursus op het Midden Brabant College afsloten. Op veler verzoek willen we daar een vervolg aan geven. We hebben dan ook het plan opgevat om ook het komend jaar weer een kookcursus te starten. Deze cursus wordt dit keer gegeven bij DE ROOI PANNEN aan de Dr. Ahausstraat 1 te Tilburg.

Bij voldoende belangstelling beginnen we op: **maandag 17 januari 2005**.

De data, steeds op maandag, voor de daarop volgende lessen zijn:

21 februari 2005, 7 maart 2005, 4 april 2005 en 25 april 2005.

Zoals inmiddels traditie, zal de kookles aanvagen om 18:00 uur; de gerechten die we klaarmaken zullen we daarna nuttigen, en we sluiten de avond dan om 21:00 uur af. De cursus sluit aan op het geleerde van de voorgaande jaren. Dit jaar hebben we wel een speciaal thema: gezond koken. Over het algemeen bestaat de indruk dat Japans eten goed is om af te vallen. Japanners hebben namelijk

En?

weinig last van overgewicht. Je ziet zelden dikke mensen in Japan, sumoworstelaars niet meegerekend. De gemiddelde Japanner is opmerkelijk fit, dat blijkt ook uit de statistieken met betrekking tot de levensverwachting. Gedeeltelijk kan dit verklaard worden door eetgewoontes, maar het gaat natuurlijk ook om het evenwicht tussen de verschillende voedingsmiddelen en de verdere levensstijl. In Japan wordt veel aan sport gedaan. Sommige bedrijven lassen enkele malen per dag een pauze in om hun medewerkers oefeningen te laten doen.

De Japanse keuken kenmerkt zich door een evenwichtig gebruik van de belangrijkste vitamines, proteïnen en mineralen. Op het menu staat vaak vis, en afhankelijk van het seizoen ook verse groente en fruit. Afgezien van rijst en noedels, wordt er weinig zetmeel gegeten. En vergeleken met ons dieet bevat het Japanse menu weinig zoetigheden. Bij Japans eten zijn de geur en het uiterlijk erg be-

langrijk. De smaak is puur en niet maskerend, de culinaire traditie van Japan is tot vandaag onveranderd gebleven. Als we het Hollandse eten vergelijken met de Japanse keuken, dan zien we dat de Nederlander meer vet gebruikt, het is gebruikelijk om in boter te bakken en aardappels met bijvoorbeeld jus te eten. In Japan wordt minder zout gebruikt en eet men veel natuurlijke dingen zoals vis, nori (zeewier) of Daikon (een grote witte radijs). En er wordt veel gestoomd en gekookt (net niet rauw). De frietpan of snack zal men in Japan niet zo vaak tegenkomen. In de cursus zullen we proberen in ieder geval dingen te gaan koken die gezond zijn, maar zeker ook erg lekker! Wij hopen velen weer op de cursus te mogen begroeten en een leuke tijd te hebben met elkaar.

Wat gaat het kosten?

In voorgaande jaren was de vereniging in staat deze cursus zwaar te subsidiëren, waardoor de eigen bijdrage heel gering was. De financiële positie van de vereniging is krappere dan voorheen, mede door het feit dat de bijdrage van de gemeente tot de helft is verminderd. Ons voorstel is dan ook, dat de kosten van de cursus voor rekening komen van de vereniging maar dat het geconsumeerde (dat wil zeggen het voedsel en de drank) tijdens deze cursus aan de deelnemers in rekening wordt gebracht. U moeten rekenen op een bijdrage van ongeveer € 20 per avond per persoon. Wilt U aan deze cursus meedoen, dan kunt u dit kenbaar maken per e-mail aan het volgende adres: p.vanmierlo@home.nl
Graag uw reactie vóór 1 december 2004. NB. Mocht er te veel belangstelling zijn dan behandelen wij de inschrijvingen op datum van binnenkomst.

Yasuko Takamura en Peter van Mierlo.

Buiten Tilburg, binnen Japan

Shin tai ryu: Riki bu dojo & Himitsu take niwa

Fluisterende gedachten

*De bamboe groeit nu zes miljoen jaren
de ontwikkelingen kennen geen einde
positief, negatief maar zij gaan door.
De mensen willen leven, alleen maar leven
en de pessimisten, laat hen weten
er was altijd vooruitgang,
sedert het begin der tekens.*

Gezamenlijke doelstelling

Naar aanleiding van een uitermate plezierig gesprek met de voorzitter van de Vereniging Tilburg - Minamiashigara, Udo Tjebbes, wil ik u graag laten kennismaken met onze organisatie. Ook onze organisatie heeft een band met diverse Japanse tradities en op deze wijze hebben we een gezamenlijke doelstelling. Het zou aardig zijn als beide organisaties elkaar zouden kunnen helpen ieders doelen te verwezenlijken. Van onze kant, bij deze, een handreiking.

In het centrum van Tilburg is er een stukje Japan bestaande uit een oefenruimte voor Japanse feodale krijgskunsten en een kleine Japanse tuin en botanische bamboetuin (*zie plattegrond op het eind van het artikel*).

Deze behoren toe aan de **Tilburgse traditie** van de Shin tai ryu. De Shin tai ryu (uitspraak: sijn tai lie) is een traditionele academie voor martiale kunsten en zelfverdediging, Chinese klassieke filosofie, gymnastiek, meditatie en botanica (bamboe). De Shin tai ryu, de 'school in de geest van de harmonie', is een voortzetting van

de Jiu jitsu afdeling van Tilburgse school Shin gi tai. Het Tai jitsu (uitspraak: tai djitse) ofwel 'de kunst van de harmonie' bestaat uit twee krijgskunst domeinen: Jiu jitsu (ongewapende kunsten) en Bugu jitsu (gewapende kunsten). Deze worden beoefend in de 'Riki bu dojo', de oefenruimte.

De Riki bu dojo (*zie foto op pag. 13*) is gebouwd voor de oefening van Jiu jitsu en Bugu jitsu, zen (meditatie) en chanoyu (theeceremonie). Hij is gebouwd naar het voorbeeld van de traditionele Japanse architectuur, echter enigszins aangepast naar de behoeften van de Westerse maatstaven, bouwmaterialen en klimaat.

Er kunnen bijeenkomsten gehouden worden zoals Ikebana (bloemschikken), Bonsai (boom in pot kweken), Shodo (kalligrafie) en soortgelijke bijeenkomsten. De Riki bu dojo is de familie dojo van de familie Sterke (Riki bu). Vanzelfsprekend is de dojo ook geschikt voor het bespreken van de klassieke filosofieën zoals Lao zi, Confucius en het voordragen van Haiku (Japanse gedichten).

Rondom de dojo ligt een kleine Japanse tuin en Chinese bamboetuin, Himitsu take niwa, 'de verborgen bamboetuin'. De tuin is aangelegd met als doel het genieten van de bamboe en Japanse planten en het overdenken van het Tai jitsu.

Het is onlosmakelijk verbonden met de Riki bu dojo en de kunsten die daar dagelijks beoefend worden. Vanuit de veranda is de kleine Nihon

de Riki Bu Dojo

niwa (Japanse tuin), de Gorinto niwa (vijf lagen pagode tuin), Take niwa (bamboetuin) met 70 verschillende soorten bamboe, en de Tsuriai niwa (evenwichtstuin) te bezichtigen. Na een afspraak met de hoofdmeester is iedereen van harte welkom om de tuin en dojo te bezoeken!

Elk jaar zijn (vaak zeldzame) bamboes tegen een redelijke vergoeding beschikbaar voor bezoekers.

Harmonie

De tuin is omgeven door de dojo, de overdekte wandelgang, de poort (iriguchi en mon) met bamboeslot en hoge bamboe. Van buitenaf (omote) is het niet mogelijk de tuin en dojo te zien, evenmin kan men van binnen (ura) naar buiten kijken. In deze zin is het een verborgen bamboetuin: buiten Tilburg, binnen Japan. Op deze wijze wordt de harmonieuze sfeer van de tuin en de filosofie van 'omote-ura' vormgegeven. Het vinden van harmonie is het hoofddoel van de Shin tai ryu en haar deelnemers. Regulier zijn er oefenbijeenkomsten in Jiu jitsu, Bugu jitsu en Iai jitsu (de kunst van het zwaard

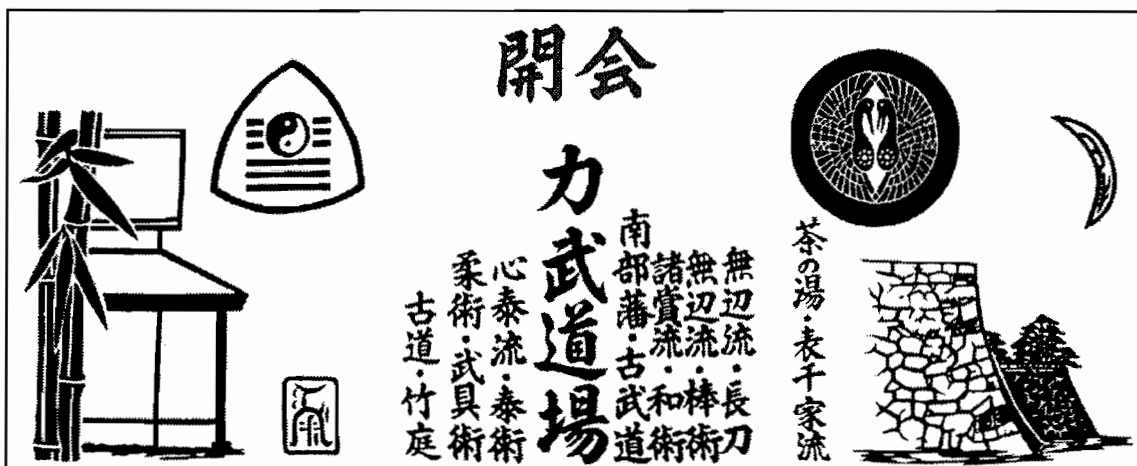
trekken). Binnenkort starten we met oefenbijeenkomsten op zondagochtend in Jiu jitsu en/of Iai jitsu voor Japanse mensen die in Nederland wonen (ten dele in het Japans en Engels). Het zwaardtrekken wordt gezien als de ultieme krijgskunst, zen in beweging.

De **Shin tai ryu** is in vriendschap verbonden met een drietal tradities in Japan: De **Sho sho ryu**, een academie voor voornamelijk ongewapend strijden ontstaan in de 7^e eeuw, **Muhen yogan ryu**, eenzelfde school maar gespecialiseerd in het gewapend strijden en de leergang in het theeschenken van mevrouw Yoshida Keiko in de traditie van de **omote-senke** school. De eerst twee vallen onder de adellijke **Nambu-han** (nu **Morioka-stad**) in het noorden van Japan.

Oorsprong

De Nambu-han is de oorsprong van de huidige stad Morioka, de tempelstad van het noorden. Het is een onverwacht mooie provinciale stad met een fraaie binnenstad, bergen, rivieren, parken, tempels en een schat aan cultureel erfgoed. De Shin tai ryu is bevoegd tot het voeren van het familiewapen van de Nambu-han, de twee kraanvogels.

De hoofdmeester in de 68ste (!) generatie van deze martiale academie, grootmeester Takahashi Atsuyoshi, heeft al meerdere malen Tilburg bezocht en is in zielsvriendschap verbonden met de hoofdmeester van de Shin tai ryu. Drie deelnemers van de Shin tai ryu zijn traditioneel ge-

Een Hachi-maki (hoofddoek) met links de symbolen van de Shin tai ryu en rechts die van de Sho sho ryu (Nambu-han), Muhen yogan ryu en de Omote-senke. De tekst luidt van links naar rechts: Kodo, Take niwa, Jiu jitsu, Bugu jitsu, Shin tai ryu, Tai jitsu. Opening Riki bu dojo (grootste schrifttekens). Nambu han Kobudo, Sho sho ryu Wa jitsu, Muhen ryu Bo jitsu, Muhen ryu Naginata en Chanoyu Omotesenke.

Theeceremonie

gradueerd in de genoemde scholen. De Shin tai ryu is bekend in Japan bij de Nippon Budokan (Nationaal centrum voor krijgskunsten; Nihon no kobudo) en Hihon Kobudo Shinkokai (de hoofdmeester is als enige Nederlander toegela-

ten als lid van dit prestigieuze instituut). Daarnaast hebben we aandacht gekregen in diverse artikelen in diverse Japanse tijdschriften en boeken.

Nogmaals, als u geïnteresseerd bent in een bezichtiging van de dojo en tuin dan bent u van harte welkom. Heeft u interesse in bamboesoorten, beoefenen van krijgskunsten of beoefening van zazen (zittende meditatie) dan bent u eveneens welkom.

U kunt informatie over onze kleine academie vinden op internet (www.shintairyu.nl).

drs. Mark W.J.M. Sterke
5^e generatie hoofdmeester Shin tai ryu

Tot Ziens in Tokyo

Op de Japanse residentie in Den Haag namen de Japanse ambassadeur Hiroharu Koike en zijn vrouw Nachiko afscheid van Nederland. Dit afscheid kwam al na twee jaar, een korte termijn voor een ambassadeurspost, maar hij gaat met pensioen. Niet, dat dat hij van plan is om op zijn lauweren te gaan rusten. De kans is groot dat hij weer hoogleraar wordt aan de universiteit van Tokyo. Dat hij in ieder geval graag contact houdt met zijn Nederlandse vrienden bleek wel uit het feit, dat er bij de uitgang briefjes lagen met daarop het nieuwe adres van de familie in Tokyo. Een duidelijke hint hem niet te vergeten?

CURRICULUM VITAE OF HIROHARU KOIKE

- 1941 15 april geboortedatum
- 1966 Afgestudeerd aan de Rechtenfaculteit van de Universiteit van Tokyo
- 1966 Begin carrière Ministerie van Buitenlandse Zaken
- 1984 Directeur PR divisie overzeese vestigingen Ministerie van Buitenlandse Zaken
- 1986 Directeur Informatie Divisie; Informatieanalyse Research and Planning Bureau van het Ministerie van Buitenlandse Zaken
- 1988 Ambassadeur van Japan in Maleisië
- 1990 Als minister toegevoegd aan de permanente Japanse delegatie van de Verenigde Naties
- 1993 Bureau internationale verdragen, Ministerie van Buitenlandse Zaken
- 1994 Directeur Generaal Internationale Zaken van het Rijksverdedigings bureau
- 1996 Ambassadeur van Japan in de Verenigde Arabische Emiraten
- 1999 Ambassadeur belast met de behandeling van mondiale milieu vraagstukken
- 2000 Hoogleraar aan het 'National Graduate Institute for Policy Studies (GRIPS)'
- 2002 Ambassadeur van Japan in Nederland

Vergrijzing en ouderenzorg

thema voor de uitwisseling met Minamiashigara in 2005.

Actueel

Vergrijzing is een actueel onderwerp, zowel in Nederland als in Japan. Dat is de reden dat de besturen van onze twee vriendschapsverenigingen besloten om daaraan bij de komende uitwisseling aandacht te schenken. Het is niet alleen actueel, het is tevens zeer gecompliceerd. In ons land roepen de maatregelen die de regering heeft afgekondigd om althans een deel van de gevolgen voor de toekomst het hoofd te bieden grote spanningen op. Dan hebben we het over pensioenen en gezondheidszorg.

Ook in Japan hoor

Ook in Japan zijn dit beleidsterreinen waar veel aandacht aan besteed wordt en waarvoor de laatste jaren wettelijke maatregelen zijn genomen om te proberen toekomstige problemen op te lossen. In Japan is op dit moment 18% van de bevolking 65 jaar en ouder, dat zijn 23 miljoen mensen! In 2015 zal dit percentage 25% bedragen, tegenover 17% in Nederland. Maar dat

laatste betekent niet dat het bij ons beter is dan in Japan. De gevolgen van deze ontwikkelingen voor de huisvesting, pensioenopbouw en de zorgsector zijn enorm en alom wordt gezocht naar maatregelen en oplossingen. Vandaar dat een bijdrage van onze vereniging aan de bestudering van dit onderwerp wenselijk is.

Drie generaties

Onze zustervereniging in Minamiashigara stelt ons voor om aandacht te schenken aan het Japanse huishouden van drie generaties. Dus de traditionele vorm waarin drie generaties samenleven en voor elkaar zorgen. Overigens staat deze vorm van samenleven (ook) in Japan onder druk van de moderne, sociale en demografische ontwikkelingen. Een volgend onderwerp zou moeten zijn het kennisnemen van het dagelijks leven van gezonde bejaarden en het bezoeken

van instituten waar bejaarden ontspanning en andere bezigheden vinden, zoals een hobby club of een welfare instelling. Ook een bezoek aan een gezondheidscentrum staat op het programma. Zeer belangrijk is tenslotte het bezichtigen van een instituut voor ouderenzorg en wel speciaal het kennisnemen van de mogelijkheden van thuiszorg en "short stay".

Ontspanning

Ter ontspanning en vermaak is er het meedoen aan "Park Golf" en "Gate Ball". Dit alles omlijst worden door gezamenlijk overleg en panel-discussies over de gevolgen van een vergrijzende samenleving en natuurlijk over de culturele verschillen op dit punt tussen Japan en Nederland.

Dit lijkt al een redelijk gevuld programma, maar de Nederlandse delegatieleden die o.a. in overleg met de gemeente Tilburg zijn gevraagd, hebben aangegeven, dat er wat hun betreft nog onderwerpen zijn die ook aan de orde zouden moeten komen. Bijvoorbeeld punten die in een grote(re) stad als Tilburg, misschien nog meer spelen dan in Minamiashigara, namelijk problemen op het gebied van dementie en behandeling van CVA's (hersenvloedingen). Om dit alles te kunnen overzien is het nodig vooraf kennis te nemen van de manier waarop de Japanse gezondheidszorg is gestructureerd. Dat is bepaald niet eenvoudig. Daar komt bij dat door de enorme kostenexplosie (ook in Japan!) nog maar enkele jaren geleden het verzekeringsstelsel vrij ingrijpend is gewijzigd. Met name de medische zorg voor bejaarden wordt thans in belangrijke mate door de overheid gesubsidieerd. Dat neemt niet weg, dat er over de invoering en de juiste toepassing nog veel onduidelijkheid bestaat. Ook is onduidelijk in hoeverre genomen besluiten direct invloed hebben op de individuele situatie van de burgers. In alle landen, dus ook in Japan, geldt dat er dikke rapporten worden geschreven en wetten worden aangenomen die pas op termijn daadwerkelijk verbetering brengen voor de groep die er van moet profiteren.

Johan van der Schee

Enige recensies over Titia, besproken op pag. 9 en 10 :

Leeuwarder Courant (Jaap Hellinga, Leeuwarden, 23 juli 2004): *Titia's treurige leven leent zich voor een libretto. Het lezenswaardige boek is fraai geïllustreerd en in een prachtige gebonden uitgave verschenen.*

De Volkskrant (Wim Wirtz, Amsterdam, 24 juli 2004): *Het resultaat is een – met mooie prenten verluchte – bijzondere kroniek, die bijzonder genoeg lijkt om aan de status van een onbelangrijke voetnoot in de geschiedenis van Nederlands-Japanse betrekkingen te ontstijgen.*

Friesch Dagblad (Gerbrich van der Meer, Leeuwarden, 25 september 2004): *Titia, de eerste westerse vrouw in Japan, dat inmiddels in het Nederlands, Japans en Engels is vertaald, is een prachtig document geworden. Dochter van de schrijver en vormgeefster Nathalie Bersma gaf het boek op bijzondere wijze vorm. Naast de geschiedenis van Titia, die zich als een roman laat lezen, is er een 'fotoalbum' in opgenomen met foto's van de huizen waarin Titia vertoefde, afbeeldingen van het leven in Decima begin negentiende eeuw en schilderijen van Titia en de familie Blomhoff. De prachtige kaligrafieën zijn van de hand van Atsuko, de echtgenote van René Bersma. Het boek is heel bewust opgedragen aan 'alle vrouwen die zich door de eeuwen heen gewijd hebben aan de loopbaan van hun man'.*

The Art Server (Willy E. Laureys, Gent, september 2004): *In zijn boek beschrijft René P. Bersma, en ex-diplomaat wiens echtgenote van Japanse origine is, de wederwaardigheden van een 19e eeuwse jonge vrouw die erop gebrand was haar man te volgen en daarvoor heel wat moeilijkheden wou trotseren. Het is een aangrijpend en indrukwekkend relaas geworden, een eerbetoon aan een verre nazaat. Het boek is op verrassende wijze historisch onderbouwd en de miniemste details worden de lezer op onderhoudende wijze aangereikt. Dat maakt het tot een 'page turner' die leest als een roman. Maar ook de uitgeverij Mozaic verdient een pluim. Die zorgde voor een prachtige uitgave die tot in de perfectie werd verzorgd. Zelfs bij de keuze van het papier werd niets aan het toeval overgelaten. Ook de kalligrafische lettering, de tekeningen en het fotoalbum zijn van uitzonderlijke kwaliteit.*

NRC-Handelsblad (Titia Ketelaar, Rotterdam, 3 september 2004): *Prachtig beschrijft de auteur de fascinatie van de Japanners voor deze vrouw.*

Bestuurssamenstelling	Functie
Udo R. Tjebbes	Voorzitter
Peter J.F. van Mierlo	Vice-voorzitter
Johan van der Schee	Secretaris
Margot Hutten	Penningmeester
Jack P.M. de Wilde	Coördinator Sport
Thérèse M. Verspaget	Coördinator Onderwijs en Welfare
Yasuko Zetteler-Nagano	Communicatie met Japan
Gerhard P. Hauser	Adviseur, Contact met Gemeente Tilburg
Joop H.M. van Lier	Adviseur, redacteur Nieuwsbrief

Secretariaat	Nieuwsbrief
Johan van der Schee	TextDirekt
Mr. van Coothstraat 8, 5141 ES Waalwijk	Visserslaan 9, 5062 CL Oisterwijk
Telefoon: 0416-334422	Telefoon: 013-5220511
E-mail: johanencorrie.vanderschee@hccnet.nl	E-mail: jvl@parelnet.nl
